

Kultur- und Begegnungszentrum
»Ariowitsch-Haus« e.V.
Hinrichsenstraße 14, 04105 Leipzig
www.ariowitschhaus.de

Montag – Donnerstag 9 – 17 Uhr
Δευτέρα – Πέμπτη 9 – 17
Monday – Thursday 9 am – 5 pm

Eintritt frei | Ελεύθερη είσοδος |
Free admission

Die Ausstellung ist eine Kooperation des Ariowitsch-Hauses Leipzig, der Stadt Leipzig, des Dokumentationszentrums NS-Zwangsarbeit, der Stiftung Denkmal für die ermordeten Juden Europas und der Gedenkstätte für Zwangsarbeit Leipzig. | Η έκθεση είναι αποτέλεσμα συνεργασίας μεταξύ του Οίκου Ariowitsch της Λειψίας, του Δήμου Λειψίας, του Κέντρου Τεκμηρίωσης Ναζιστικής Καταναγκαστικής Εργασίας, του Ιδρύματος Μνημείου για τους Δολοφονημένους Εβραίους της Ευρώπης και του Μνημείου για την Καταναγκαστική Εργασία στη Λειψία. | The exhibition is a collaboration between the Ariowitsch House Leipzig, the City of Leipzig, the Documentation Center for Nazi Forced Labor, the Foundation Memorial to the Murdered Jews of Europe, and the Leipzig Memorial for Forced Labor.

Das Projekt steht unter der Schirmfrauschaft der griechischen Kulturministerin Lina Mendoni und der deutschen Staatsministerin für Kultur und Medien Claudia Roth. | Το έργο τελεί υπό την αιγίδα της Ελληνίδας Υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη και της Γερμανίδας Υφυπουργού Πολιτισμού και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης Claudia Roth. | The project is under the auspices of the Greek Minister of Culture Lina Mendoni and the German Minister of State for Culture and Media Claudia Roth.

Ein Projekt von | Ένα έργο του | A project by:

Kooperation mit | Σε συνεργασία με | Co-operation with:

Gefördert von | Χορηγός | Supported by:

Veranstaltungen Εκδηλώσεις Events

Do, 30. Oktober 2025 • 17 Uhr
AUSSTELLUNGSERÖFFNUNG in Anwesenheit von
Andreas Assael

Weitere Veranstaltungen siehe unsere Webseite |
Για περισσότερες εκδηλώσεις, επισκεφθείτε την
ιστοσελίδα μας | For more events, please see our website:
www.ariowitschhaus.de

Kostenfrei, ohne Anmeldung
Δωρεάν, χωρίς εγγραφή
Free of charge, without registration

Öffentliche Führungen Ομαδικές ξεναγήσεις Public guided tours

Do, 4. Dezember 2025
DIGITALE HAUSVORSTELLUNG
Eine Mitarbeiterin des Hauses stellt in ca. 15–20 Minuten
das Haus vor. Anschließend besteht Zeit für Fragen.

Vorab: Kuratorinnenführung mit Iris Hax

Ansicht der Bahnstation Karya
mit dem Hangeinschnitt für das
Ausweichgleis, noch heute von
weitem sichtbar (Bildmitte),
5. April 2023
Άποψη του σιδηροδρομικού
σταθμού της Καρυάς με την τομή
του λόφου για την παράκαμψη,
ορατή ακόμη και σήμερα από
μακριά (κέντρο της εικόνας),
5 Απριλίου 2023
View of Karya railway station and
the cutting for the bypass track,
still visible today from afar
(centre of picture), 5 April 2023
© Dokumentationszentrum
NS-Zwangsarbeit

Blick in die Ausstellung
Μια ματιά στην έκθεση
A glimpse inside the exhibition
© Dokumentationszentrum
NS-Zwangsarbeit, Foto: Eric Müller

FORCED LABOUR
AND THE
HOLOCAUST

ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ
ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

ZWANGSARBEIT
UND
HOLOCAUST

KARYA

1943

Ausstellung Έκθεση Exhibition

31.10.2025 – 11.12.2025

Eintritt frei
Ελεύθερη είσοδος
Free admission

Kultur- und
Begegnungszentrum
»Ariowitsch-Haus« e.V.
www.ariowitschhaus.de

karya1943.eu

Das Album

Ausgangspunkt der Ausstellung ist die Fotosammlung eines deutschen Ingenieurs: Dieser war während des Zweiten Weltkriegs in Griechenland eingesetzt und führte Bauprojekte für die Wehrmacht durch. Im Album enthalten sind Fotografien mit jüdischen Zwangsarbeitern. Andreas Assael, Sohn eines jüdischen Überlebenden aus Thessaloniki, entdeckte diese einzigartigen Fotos auf einem Münchener Flohmarkt und erforschte ihre Geschichte.

Το άλμπουμ

Αφετηρία της έκθεσης είναι η φωτογραφική συλλογή ενός Γερμανού μηχανικού που υπηρετούσε στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και εκτελούσε κατασκευαστικά έργα για τη Βέρμαχτ. Το λεύκωμα περιέχει φωτογραφίες Εβραίων καταναγκαστικών εργατών. Ο Ανδρέας Ασσαέλ, γιος Εβραίου επιζώντα από τη Θεσσαλονίκη, ανακάλυψε αυτές τις μοναδικές φωτογραφίες σε μια υπαίθρια αγορά στο Μόναχο και ερεύνησε την ιστορία τους.

The album

The starting point of the exhibition is the photo collection of a German engineer who was deployed in Greece during the Second World War and carried out construction projects for the Wehrmacht. The album contains photographs of Jewish forced labourers. Andreas Assael, son of a Jewish survivor from Thessaloniki, discovered these unique photos at a flea market in Munich and researched their history.

Jüdische Zwangsarbeiter
in Karya, 1943

Εβραίοι καταναγκαστικοί
εργάτες στην Καρυά, 1943

Jewish forced labourers
in Karya, 1943

© Andreas Assael

Die Ausstellung

Die multimediale und partizipative Ausstellung zeigt erstmals diese historischen Fotos im Kontext der deutschen Besatzung und des Holocaust. Jüdische Zwangsarbeiter mussten 1943 an der Bahnstation Karya einen Felsen für ein Ausweichgleis abtragen.

Die meisten wurden nach Fertigstellung im August 1943 in Auschwitz ermordet. Die Ausstellung ist Ergebnis eines griechisch-deutschen Bildungsprojekts und eine Kooperation des Dokumentationszentrums NS-Zwangsarbeit, der Stiftung Denkmal für die ermordeten Juden Europas und der Universität Osnabrück, des Jüdischen Museums Griechenlands in Athen und der Aristoteles Universität Thessaloniki. Sie wird parallel in Griechenland und Deutschland präsentiert. Eine Webseite bietet Informationen und innovative Lernmaterialien.

Η έκθεση

Η συμμετοχική έκθεση πολυμέσων παρουσιάζει αυτές τις ιστορικές φωτογραφίες για πρώτη φορά στο πλαίσιο της γερμανικής κατοχής και του Ολοκαυτώματος. Το 1943 Εβραίοι καταναγκαστικοί εργάτες έπρεπε να σκάψουν ένα βουνό για μια διερχόμενη παρακαμπτήρια γραμμή στον σιδηροδρομικό σταθμό της Καρυάς.

Οι περισσότεροι από αυτούς δολοφονήθηκαν στο Άουσβιτς μετά την ολοκλήρωση του έργου τον Αύγουστο του 1943. Η έκθεση είναι αποτέλεσμα ενός ελληνογερμανικού εκπαιδευτικού προγράμματος και μιας συνεργασίας μεταξύ του Κέντρου Τεκμηρίωσης για τη Ναζιστική Καταναγκαστική Εργασία, του Ιδρύματος Μνήμης για τους Δολοφονηθέντες Εβραίους της Ευρώπης, του Πανεπιστημίου του Οσναμπρύκ, του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος στην Αθήνα και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θα παρουσιαστεί παράλληλα στην Ελλάδα και στη Γερμανία. Μια ιστοσελίδα προσφέρει πληροφορίες και καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό.

The exhibition

The multimedia and participatory exhibition shows these historical photos for the first time in the context of the German occupation and the Holocaust. In 1943, Jewish forced labourers had to remove a rock mountain and built a side railway line at the Karya railway station.

Most of them were murdered in Auschwitz after completion of the work in August 1943. The exhibition is the result of a Greek-German educational project and a cooperation between the Documentation Centre for Nazi Forced Labour, the Foundation Memorial to the Murdered Jews of Europe, the University of Osnabrück, the Jewish Museum of Greece in Athens and the Aristotle University of Thessaloniki. It will be presented in Greece and Germany. A website offers information and innovative learning materials.

Die beiden Überlebenden
Sam Cohen (links) und
Tzako Karasso, ca. 1945

Οι δύο επιζώντες
Σαμ Κοέν (αριστερά) και
Τζάκο Καράσσο, περίπου 1945

The two survivors Sam Cohen
(left) and Tzako Karasso,
ca. 1945

© Solon Karasso